Jaargang 49 nummer 181 oktober 2017

Rozenbulletin

Periodieke uitgave van de Nederlandse Rozenvereniging

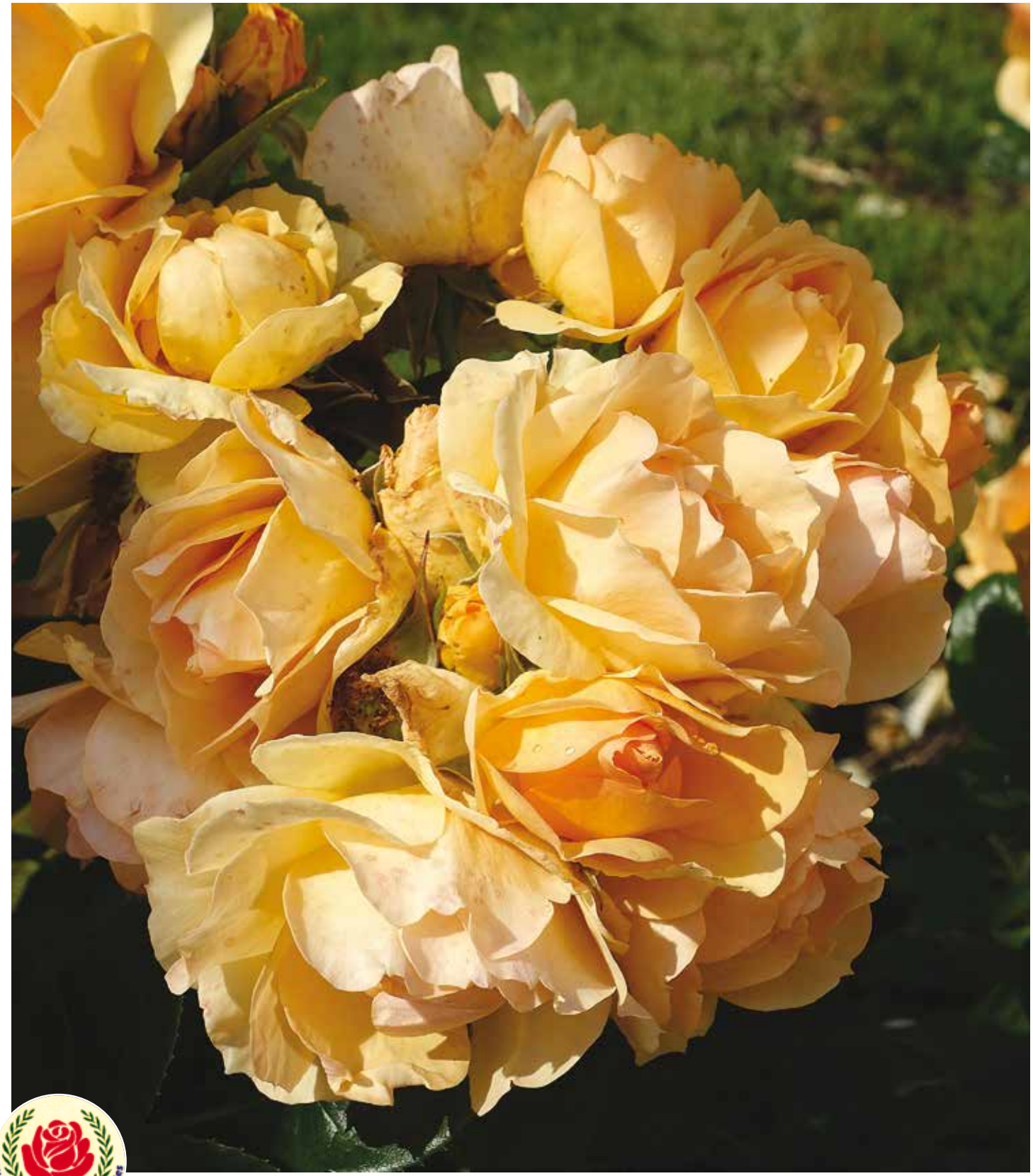

Bij het Internationale Concours in Den Haag was er bij de cat. trosrozen goud voor *R.* Hansestadt Rostock ('TAN04603'), Tantau
foto: Els de Krijger

NIEUW
Mest op maat
Voor elke grondsoort en elk jaargetij een eigen mest. Ook voor úw rozen hebben wij de juiste oplossing!
Keuze uit ruim 1.400 soorten 100% biologisch geteelde rozen
Verzending door heel Nederland op pot en kale wortel
de Bierkreek
BIOLOGISCHE ROZENKWEKERIJ
Zevenhofstedenstraat 9 4515 RK IJzendijke 06 - 129 050 85
info@bierkreek.nl www.bierkreek.nl

Belle Epoque Rozenkwekerij
Voor nieuwe, ouderwetse en zeldzame rozen
Meer dan 1500 soorten rozen leverbaar! Zoekt u een speciale roos, laat het ons weten. Grote kans dat deze leverbaar is, of wij kunnen een passende vervanger leveren.
Bestellen kan het gehele jaar via www.belle-epoque.nl
Levering uit de volle grond van november tot en met april. Postorder levering mogelijk. Afhalen uitsluitend op bestelling.
De assortimentstuinen van Belle Epoque zijn in de maanden mei, juni, juli, augustus en september dagelijks geopend.
Op ons containerveld hebben wij een ruime sortering rozen in pot voor u klaar staan. Verkoop van rozen in container van: maandag t/m vrijdag van 8.00 uur tot en met 16.00 uur. In het weekend gesloten.
Oosteinderweg 489, 1432 BJ Aalsmeer Tel 0297-342546 Fax 0297-340597 e-mail: info@belle-epoque.nl

Inhoud nummer 181, oktober 2017

In dit nummer de volgende artikelen:

5 Nieuwjaarsbijeenkomst
museum MORE in Gorssel
zaterdag 13 januari 2018

6 Het 57ste Internationale Rozenconcours van Den Haag 2017

10 Liefhebbersrozen
Over lastige eigenschappen van rozen, die je gaat waarderen als de karaktertrekken van een geliefde.

13 Vrouwen met groene vingers zijn buiten gewoon
Boekrecensie

14 De egelantier: *Rosa rubiginosa* en enkele mooie nakomelingen

17 Terugblik op Aquarellen van de 'Rozenkoningin'

18 Verslag van het VIIe Symposium ISHS Rose in Angers,van 3-7 juli 2017

20 Potrozenkeuring en Week van de Potroos 2017 in Lottum
Keuring nieuwste rozen

22 Kansenboom

24 Rozen in onze parktuin

26 Rozen van papier

26 Valse meeldauw in roos

27 Afscheid van Mariette Edelman als eindredacteur

Bijdragen voor het Rozenbulletin 182, dat in januari 2018 verschijnt, graag inzenden voor 15 december 2017 per e-mail in Word, aan de eindredactie: eindredactie@rozenvereniging.nl. Foto's in hoge resolutie voor 15 december 2017 naar: elsdekrijger@hotmail.com

TUINCENTRUM
LOTTUM

Rozen- en tuinplantenspecialist Tuincentrum LOTTUM
Grubbenvorsterweg 26 • 5973 NB Lottum • Tel. 077 - 4631674 • Fax 077 - 4632971
info@tuincentrumlottum.nl • www.tuincentrumlottum.nl

Rozen- en tuinplantenspecialist Tuincentrum Lottum:
Rozencentrum in Rozendorp Lottum, Klimrozen, ramblers, Engelse rozen, moderne rozen, ouderwetse rozen, minirozen, bodembedekkende rozen etc.

Ruim 950 soorten volle grond (okt. - april), vanaf mei ruim 450 soorten in pot.
Assortimentslijst op aanvraag. Ook andere tuinplanten in groot assortiment.
Beslist de moeite waard.

Ben je op zoek naar een persoonlijk sieraad?
Wil je het rozenvereniging logo of je favoriete bloem in goud of zilver?

Dat kan bij Nic'S ontwerpen!
(Voorheen via Nouwens & Houdijk Edelsmeden)

NicS

Voor meer informatie ga naar:
NicolleStevens.nl/sieraden-op-thema/

Spelarosa®:
Pure Liefde voor Rozen

SPELAROSA®.NL

Spelarosa®: Quality Only in stamrozen, klimrozen, patiorozen, mini klimrozen, heesterrozen, bodembedekkende rozen, groothloemige rozen, special en floribunda rozen!

www.spelarosa.nl

ROZENKWEKERIJ
DE WILDE

De kwaliteitsrozen van Rozenkwekerij De Wilde zijn bij verschillende groen- en tuincentra in Nederland en België verkrijgbaar.

Het hoofdverkooppunt is gevestigd op Hoveniersweg 12, Zutphen. Openingstijden zijn van maandag t/m zaterdag van 09.00 tot 17.00 uur.
Alle verkooppunten met adressen en telefoonnummers kunt u opvragen bij ons informatie-nummer: 035-6916511 of kijk op onze website: www.dewilde.nl

DE ROZENSPECIALIST SINDS 1921

Nieuwjaarsbijeenkomst

*De **Nieuwjaarsbijeenkomst** wordt op 13 januari 2018 gehouden in **museum MORE** in Gorssel. Gorssel ligt tussen Zutphen en Deventer.*

Museum MORE is het grootste museum voor Modern Realisme. MORE is een initiatief van Hans Melchers en toont een eeuw topkunst van grootmeesters zoals Carel Willink, Jan Mankes, Pyke Koch en Charley Toorop. Ook worden er taxatiedagen voor het bekende programma 'Tussen kunst en kitsch' gehouden. Naast de eigen collectie zijn er voortdurend wisselende tentoonstellingen en zo kunt u dan in januari, nog net, de tentoonstelling 'Hermanus Berserik - De wereld onder een stolp' bezichtigen.

Het museum is ruim van opzet en is uitstekend bereikbaar. Het heeft een grote parkeerplaats (gratis). Voor minder validen is het museum ook zeer toegankelijk en er zijn leenrolstoelen beschikbaar.
Het adres van museum MORE is Hoofdstraat 28, 7213 CW Gorssel, tel. 0575760300.

Hoe ziet het programma er uit:

Allereerst ontvangst in het restaurant 'Loetje' naast museum MORE met koffie of thee met iets lekkers van 10.15 tot 11 uur.
Om 11 uur een welkomstwoord van onze voorzitter Dick Schenk.
Dan volgt een inleiding over het museum en de collectie door één van de gidsen van het museum in de bovenzaal (per lift bereikbaar) die een uur duurt en aansluitend kunt u op eigen gelegenheid het museum bezoeken. U heeft hiervoor ruim een uur de tijd.
Daarna gaan we om ongeveer 13.15 uur in het restaurant 'Loetje' lunchen.

Hermanus Berserik: 'Zelfportret met muze'

Museum MORE

Bereikbaarheid met de auto:

Per auto is Gorssel eenvoudig bereikbaar via de snelweg A1 afslag nummer 23 Deventer/Zutphen. Onderaan de afslag kiest u voor richting Zutphen/Gorssel. Na 5 km heeft u Gorssel bereikt en volgt dan de bruine borden 'MORE'.
Openbaar vervoer:
Ook met het openbaar vervoer is MORE goed te bereiken. Vanaf NS stations Deventer en Zutphen neemt u bus 81 van Arriva en stapt u uit bij de halte 'Museum MORE'. Vanaf de halte is het minder dan 2 minuten lopen naar het museum.

De kosten voor de Nieuwjaarsbijeenkomst bedragen voor mensen mét een MJK € 23,50 p.p.
De Museumjaarkaart is geldig, neemt u die vooral mee!
De kosten voor de Nieuwjaarsbijeenkomst voor mensen zónder MJK bedragen € 38,50 p.p.

U kunt zich tot **5 januari 2018** aanmelden bij Kitty Karis, via secretaris@rozenvereniging.nl onder vermelding van het aantal personen en uw lidnummer of via het telefoonnummer 06 53804428.
De kosten maakt u over op rekening NL90 INGB 0001 3452 45 t.n.v. Nederlandse Rozenvereniging eveneens onder vermelding van uw lidnummer en het aantal personen.

Met dank aan 'Museum MORE' voor de foto's

Het 57ste Internationale Rozenconcours van Den Haag 2017

Tijdens de 1e keuring van de VKC (Vaste Keurings Commissie) twee weken voor het Concours stonden de rozen in volle bloei wat ons deed vrezen dat er bij het Concours al veel rozen uitgebloeid zouden zijn, maar dat viel reuze mee en zowaar scheen het zonnetje in het Westbroekpark. Het was leuk een aantal veredelaars weer eens te zien, die jaren niet aanwezig waren, zoals Ludwig Taschner (ZA) en Phillip Harkness (GB). Na de keuring kon men met touringcars naar het Haags Gemeentemuseum voor de tentoonstelling 'Den Haag viert 100 jaar Mondriaan en de Stijl'. Ik ben er niet geweest, maar de reacties waren lovend. Vervolgens op naar Madurodam voor het diner en de prijsuitreiking, waarbij wederom Gregor Bak van achter de vleugel de sprekers en de prijswinnaars aankondigde/ toezong.

Historische Gouden Roos van Den Haag, nog nooit sinds het begin van het Concours in 1961 won een leiroos De Gouden Roos

De Gouden Roos van Den Haag: *R.* Heidetraum Plus ('NOA907500'), leiroos, Noack
Een zeer rijkbloeiende roos met karmijnroze kleine half-gevulde bloemen, glanzend blad. Hoogte tot 3 m.

De publieksprijs: *R.* Wellenspiel ('KORwimcres'), heesterroos van Kordes
In de voorzomer mochten de bezoekers van het Westbroek-park hun favoriete roos kiezen en dit jaar werd het deze roos. De lichtroze grote bloemen zijn zeer gevuld. De struik vertakt goed en heeft donkergroen glanzend blad. Hoogte tot 1.20 m

Publieksprijs: *R.* Wellenspiel ('KORwimcres'), heesterroos, Kordes

De geurprijs: *R.* 'mr. Darcy', grootbloemige roos van John Scarman
De geurcommissie van het Westbroekpark o.l.v. Monique Nuijten heeft deze sterk geurende en mooie roos uitgekozen voor de geurprijs. De bloemen zijn groot en mauve van kleur en hebben ruffles (gegolfde bloemrand).

Uitslag keuringen afd. A
Deze rozen staan op het proefveld en zijn nog niet in de handel; de rozen worden op nummer gekeurd.
Trosrozen Goud *R.* 'MR-592-Flo', Meilland; een heel sierlijke roos
Trosrozen Certificaat 1e klasse *R.* 'WR-593-FLO', Meilland
Trosrozen Certificaat 2e klasse *R.* 'DICswifty', Dickson, een erg leuke vrolijke roos.
Trosrozen Certificaat 2e klasse *R.* 'VISmarok', Vissers
Grootbloemige rozen Certificaat 1e klasse *R.* 'AM-597-HT'. Meilland
Grootbloemige rozen Certificaat 2e klasse 'KO08/2214-08', Kordes
Heesterrozen Certificaat 1e klasse *R.* 'CHEwgoldrush', Warner
Heesterrozen Certificaat 1e klasse *R.* 'Y1872', Lens Roses
Heesterrozen Certificaat 2e klasse *R.* 'Lot's of Orange', Braun
Patiorozen: geen certificaten uitgereikt
Leirozen Certificaat 1e klasse *R.* 'CHEwarbat', Warner

Gouden Roos: *R.* Heidetraum Plus ('NOA907500'), leiroos, Noack

Geurprijs: *R.* 'MR. Darcy',
grootbloemige roos, John Scarman

afd. A Trosrozen
Goud: *R.* 'MR-592-FLO', Meilland

afd. A Trosrozen Cert. 1e klasse:
R. 'WR-593-FLO', Meilland

Uitslag keuringen afd. B
Van de 47 rassen die, volgens de bepalingen van het reglement, gedurende de jaren 2015, 2016 en 2017 door de Vaste Keurings Commissie van het Westbroekpark werden beoordeeld, zijn er 16 onderscheiden met een certificaat van aanbeveling.

Uitslag keuringen afd. C
Trosrozen
Goud: *R.* Hansestadt Rostock ('TAN04603'), Tantau
(zie coverfoto)
De grote gevulde bloemen zijn van binnen licht abrikoos en de buitenste blaadjes zijn geel. Lichte geur. De struik is compact en goed vertakkend, met glanzend middelgroen blad. Zeer goed ziekteresistent.
Zilver: *R.* Eye of the Tiger ('CHEwbullseye'), persicahybride van Chris Warner

Een fascinerende roos, met een prachtige gele kleur en een mooie rode blotch ('oogje', kenmerkend voor *Hulthemia persica*). De roos verbloeit naar zacht geelwit en de 'oogjes' worden rozerood. Het geheel van de nieuwe bloemen en oudere bloemen is heel harmonieus. Het is een lage, goed vertakkende trosroos. Hoogte 70 - 90 cm.
Brons: *R.* Westart ('NOA55504'), Noack
Middelgrote, halfdubbele goudgele bloemen met glanzend lichtgroen blad. Hoogte 60 cm. Sport van *R.* 'Westzeit'.

Grootbloemige rozen
Geen goud, zilver of brons uitgereikt.

Park/Heesterrozen
Goud: *R.* 'Myka', Marco Braun
Kleine rode bloemen met een wit centrum; 4 - 8 bloemblaadjes in grote trossen. Rijkbloeiend.

afd. A Trosrozen Cert.
2e klasse: *R.* 'DICswifty', Dickson

afd. A Trosrozen Cert.
2e klasse: *R.* 'VISmarok', Vissers

afd. A Grootbloemige rozen Cert.
1e klasse: *R.* 'AM-597-HT', Meilland

afd. A Grootbloemige rozen Cert.
2e klasse: *R.* 'KO08/2214-08', Kordes

afd. A Heesterrozen Cert.
1e klasse: *R.* 'CHEwgoldrush', Warner

afd. A Heesterrozen Cert.
1e klasse: *R.* 'Y1872', Lens Roses

afd. A Heesterrozen Cert. 2e klasse:
R. 'Lot's of Orange', Marco Braun

afd. A Leirozen Cert. 1e klasse:
R. 'CHEwarbat', Warner

afd. C Trosrozen Goud: *R.* Hansestadt Rostock ('TAN04603'), Tantau

Zilver: *R.* Kölner Flora ('KORmahensi'), Kordes
Grote gevulde roze bloemen met abrikoostinten, ronde bloemvorm en ronde knoppen, meestal solitair. Goede geur. Rechtopgaande goed vertakkende struik. Hoogte tot 1.30 m.
Brons: *R.* Simple Peach ('HARwarmth'), Harkness
Perzikroze open bloemen (4-8 bloemblaadjes), met mooie gele meeldraden die zichtbaar blijven na het afvallen van de bloemblaadjes. Bloeit in trosjes. Lichte geur. Hoogte tot 1.20 m. Een prachtige elegante heesterroos.
Brons 2 (evenveel punten): *R.* Lambada ('KORapfheck'). Kordes
Abrikoosoranje dubbele bloemen met puntige knoppen. Lichte geur. Rechtopgaande goed vertakkende struik. Hoogte 1.50 m

Patiorozen
Geen **goud, zilver** of **brons** uitgereikt.

Leirozen
Goud: *R.* 'Paragon', Marco Braun
Kleine witte halfdubbele tot dubbele bloemen met een platte bloemvorm, bloeiend in trossen. Licht geurend.
Zilver: *R.* Florentina ('KORtrameilo'), Kordes
Grote middelrode gevulde bloemen, Goed vertakkend. Half glanzend donkergroen blad. Hoogte 2-3 m. Matige herbloei.
Brons: *R.* New Dreams ('VISechbral'), Martin Vissers
Grote bloemen in trossen met een ouderwetse bloemvorm. Abrikoosgeel centrum en de buitenste bloemblaadjes zijn zachtroze. Goed geurend. Goede herbloei. Kortom een erg mooie roos.

Conclusie
Alles bij elkaar waren het goede prijswinnaars. Alleen bij de afd. C, grootbloemige rozen was het wederom treurig. En bij de patiorozen was het in alle afdelingen buitengewoon slecht; of de patiorozen haalden een hoogte van meer dan 1 meter, of ze waren doodgewoon ongezond; ik vraag mij af waarom de veredelaars zulke 'misère roosjes' in durven te sturen. De Achterhof zag er ook weer niet echt goed uit; het goede nieuws is dat dit gedeelte van het park de komende tijd helemaal op de schop gaat. Daar ben ik blij mee, want het Westbroekpark is een prachtig park.

Els de Krijger
Foto's: Michiel de Ruijter en Els de Krijger

afd. C Trosrozen Zilver: *R.* Eye of the Tiger ('CHEwbullseye'), Warner

afd. C Heesterrozen Goud: *R.* 'Myka', Marco Braun

afd. C Trosrozen Brons: *R.* Westart (NOA55504'), Noack

afd. C Heesterrozen Zilver: *R.* Kölner Flora ('KORmahensi'), Kordes

afd. C Heesterrozen Brons: *R.* Simple Peach ('HARwarmth'), Harkness

afd. C Leirozen Zilver: *R.* Fiorentina ('KORtrameilo'), Kordes

afd. C Heesterrozen Brons 2: *R.* Lambada ('KORapfheck'), Kordes

afd. C Leirozen Goud: *R.* 'Paragon', Marco Braun

afd. C Leirozen Brons: *R.* New Dreams ('VISechbral'), Martin Vissers

Publieksprijs: Li. de winnares en re. de veredelaar Thomas Proll (Kordes Rosen)

Frans Neuman neemt de geurprijs in ontvangst namens de veredelaar J. Scarman

Reinhard Noack met de Gouden Roos van Den Haag voor zijn 'Heidetraum Plus'

Liefhebbersrozen

Over lastige eigenschappen van rozen, die je gaat waarderen als de karaktertrekken van een geliefde.

Tekst en foto's: Marnix Bakker

R. Ebb Tide ('WEKsmopur'), Tom Carruth, veredelaar bij Weeks

Tijdens het Symposium *De Roos* in Winschoten liet spreker Aart Westdijk heel mooi de sterke kant van het rozenspectrum zien: die van heesterrozen die bij een goede toepassing onderhoudsarm doorbloeien. Ik heb genoten van zijn enthousiaste verhaal en met name van twee foto's van hetzelfde stukje straat. In de eerste situatie met gras en een poepende hond, een fietser die de bocht afsneed en een half op het gras geparkeerde auto. Vervolgens liet hij dezelfde situatie zien op een foto met in plaats van dat gras een strook uitbundig bloeiende rozen. "Wat ziet u eigenlijk liever?"..."O, het kostenplaatje...". Soms liggen de zaken net even anders dan je op het eerste gezicht zou denken. Een perk heesterrozen op eigen wortel kan volgens Aart Westdijk echt kostenbesparend zijn ten opzichte van met gras ingezaaide stukken openbaar groen. Er was ook hoog bezoek in de zaal aanwezig. Het mooie aan het koninklijk bezoek bij dit symposium vind ik dat het doorwerkt over de totale linie in een oplevende aandacht voor rozen.

Liefhebbersrozen

Buiten deze makkelijke rozen, zijn er ook lastiger rozen op de markt. Spreker Frans Neuman introduceerde tijdens het symposium in Winschoten de term 'liefhebbersrozen'.
In zijn lezing was het een zijspoor, maar het is een term die na de lezing bij mij is blijven hangen. De intensieve verzorging van deze rozen en de toepassing ervan verschilt nogal van de doorbloeiende heesterrozen. Verschillen die tot frustraties kunnen leiden. In een eerste reactie kun je denken: 'Ik doe het fout' of zelfs komen tot 'Ik wil nooit weer rozen in de tuin'. Tijd om eens stil te staan bij enkele aspecten van bijzondere rozen.

Vertroetelen

Bij de term 'liefhebbersroos' denk ik aan een roos als *R.* Ebb Tide ('WEKsmopur'). Een geweldige geur en een prachtige kleur! Zo vanaf een beschrijving of een bloemenfoto aarzel ik geen moment: die roos wilde ik dan ook in de tuin hebben. Hij staat er inmiddels al jaren, maar hij wil hier niet echt de hoogte in. Ik blijf hem koesteren en bij elke bloem is daar weer dat gevoel van verrukking. Het enthousiasme, de extase die een prutsplantje bij zijn eigenaar oproept is karakteristiek voor een 'liefhebbersroos'. *R.* Soul Sister, synoniem Koko Loko ('Wekbijou') valt ook in die categorie.

Ik ben weg van die kleur. Beide rozen zijn bij mij in de tuin ziektevrij, maar ze staan wel op een goed plekje en ik moet ze onkruidvrij houden en vertroetelen met een goede bemesting. Door die aandacht en verzorging kunnen dergelijke rozen soms uitgroeien tot iets moois: Ik heb op internet foto's gezien van *R.* Sandra Renaissance ('POUlen005') als decoratieve struik barstensvol lavendelkleurige bloemen. Bij mij in de tuin kwam die roos niet verder dan een paar iele takjes die niet boven de 25 cm uitkwamen en uiteindelijk heb ik haar opgegeven. Het is goed om dergelijke informatie met elkaar uit te wisselen, want als je de mooie aspecten en de zwakke punten van een roos weet, dan kun je zowel bij het ontwerp als bij de aanschaf en bij de verzorging van de roos daar rekening mee houden. De *R.* Bering Renaissance ('POUlberin') van dezelfde rozenwinner maakte in het rosarium van Winschoten takken van een meter en is helemaal niet een moeilijke roos, maar rozenverkopers prijzen deze rozen in dezelfde categorie aan omdat ze beide vallen onder de nostalgisch geurende Renaissance-lijn van Poulsen. Maar omdat Sandra van die prachtig gekleurde bloemen heeft verwijs ik haar hier door naar de categorie 'liefhebbersrozen' in plaats van naar de composthoop. Die scheidslijn is flinterdun.

Facebook

In een eerder Rozenbulletin had ik al over 'Deuil de Paul Fontaine' geschreven. Die stond toen op mijn lijstje met favoriete rozen, maar ik had volgens mij op dat moment nog niet door dat het ook zo'n liefhebbersroos is die vertroeteld moet worden. Het blad van deze roos ziet er op een gegeven moment vreselijk uit, maar hij loopt vervolgens weer mooi fris uit.
Ik had 'm destijds op facebook ontdekt. En er blijven maar mooie rozen op het scherm verschijnen. Ik raad mensen echt aan om op facebook de pagina van kwekerij De Bierkreek te gaan volgen. Recentelijk zag ik op hun pagina foto's van *R.* Mokarosa ('FRYwitty') voorbijkomen. Schitterend! En voor wie graag mooie foto's van rozenboeketten en -praalwagens wil zien raad ik de facebookpagina van Belle Epoque aan.

R. Soul Sister, synoniem: Koko Loko ('WEKbijou'), Tom Carruth

R. Sandra Renaissance ('POUlen005') foto: Norbert Bicart

R. 'Sandra Renaissance' heel zielig hier in mijn tuin

R. Mokorosa ('FRYwitty'), Fryers foto: Monique Nuijten, genomen bij de Bierkreek

Stekels van 'Deuil de Paul Fontaine'

Bourbonroos *R.* 'Vivid'

Koesteren

Een andere vorm van rozentoewijding, uit zich in de liefde voor oude rozen. Deze taaie rozen hoeven niet vertroeteld te worden zoals de hierboven beschreven liefhebbersrozen, maar ze hebben een speciaal plekje veroverd in de harten en tuinen van een selecte groep rozenliefhebbers. Boeiend is dat de mankementen aan deze rozen vaak gekoesterd worden alsof het gaat om de karaktertrekken van een geliefde. Zo hebben bourbonrozen lange, slungelige takken. In mijn tuin is bourbonroos 'Vivid' ook dit jaar weer gaan herbloeien, zelfs zonder dat ik er in gesnoeid had. 'Vivid' is een roos die je aanschaft vanwege de krachtige geur. Bourbon 'Commandant Beaurepaire' heeft bij mij dit jaar geen tweede bloei laten zien, dat had 'ie waarschijnlijk wel gedaan als ik hem direct na de bloei had teruggeknipt. Ik ben niet zo'n zomersnoeier, alleen al omdat ik zo gek ben op een natuurlijke struikvorm en op bottels in de tuin.

Kleurtinten

Dit seizoen genoot ik in september van een bloem in de rubiginosa-hybride 'Aschermittwoch'. De mooie vorm van de bloem en de bijzondere kleurtinten over de grijswitte grondkleur van de petalen zorgen ervoor dat ik de sterroetdauwgevoeligheid voor lief neem. Het blad is bij mij in de tuin gedeeltelijk aan het zicht onttrokken door het frisse loof van de rozen die er voor staan. Dan raak ik opgetogen van één zo'n mooie bloem in de tak van een klimroos die zich door mijn duinrooshaag heen slingert. En vervolgens verheug ik mij alweer op de uitbundige eerste bloei die 'Aschermittwoch' volgend jaar weer zal laten zien.

Vurige liefde

Een voor mij persoonlijk boeiende rozengroep is die van sterk bestekelde rozen. Dan heb ik het over een *Rosa sericea* 'Pteracantha' met zijn immens grote, rode doorschijnende stekels en de daar op lijkende *Rosa hugonis* 'Hidcote Gold' met een oranjerode versie van dat soort 'gevleugelde' stekels. Een woord als 'pitloze druiven' komt op mij altijd over als 'futloze druiven', karakters zonder pit. Zo voelt het ook als ik het over stekelloze rozen heb. Rozen met karakter mogen van mij pittig en vurig zijn. De rode, grof bestekelde takken van 'Basye's Purple' in mijn tuin vind ik geweldig. Dat is niet makkelijk hanteerbaar, maar voelt wel aan als een vurige liefde.

R. Postillion ('KORtienzo'), is een gemakkelijke, herbloeiende roos

Rosa rubiginosa hybride 'Aschermittwoch'

Stekels van *Rosa sericea* 'Pteracantha'

Stekels van *Rosa hugonis* 'Hidcote Gold'

R. 'Basye's Purple'

Stekels van 'Basye's Purple'

Droevig nieuws

Op 17 mei 2017 bracht de BBC het nieuws dat de Royal National Rose Society, de Britse zuster van onze Nederlandse Rozenvereniging, "… had gone into administration". Dat wil zeggen failliet was verklaard.

De RNRS zoals zij werd afgekort, werd opgericht in 1876 en was de eerste liefhebbersvereniging ter wereld die zich bezighield met één plantengeslacht. In 1960 verhuisden het hoofdkwartier en het secretariaat naar een landhuis met 4,8 ha grond in St. Albans, ten Noordoosten van Londen. Op dit terrein werden 'The Gardens of the Rose' aangelegd. Een deel was een showtuin die in de hoogtijdagen wel 30.000 rozenstruiken bevatte en in het rozenbloeiseizoen voor bezoekers geopend was, het andere deel een proef- en keuringstuin voor rozen. De tuinen gingen na verloop van tijd steeds zwaarder op het budget drukken. Op een deel van het terrein werd in 2007 een geheel nieuw maar kleiner rosarium aangelegd. 12.000 rozenstruiken van zo'n 5.000 variëteiten stonden er. Uiteindelijk heeft de RNRS het toch niet kunnen bolwerken. Na een bestaan van 54 jaar zijn de tuinen in 2017 helaas niet meer open gegaan. (Het aangrenzende Butterfly world Sanctuary, dat eerder al eigenaar van de grond was geworden, is al in 2015 gesloten). Dit alles betekent dat er deze zomer ook geen rozenkeuringen meer zijn gehouden en dat ook het verenigingsblad *The Rose* niet meer is verschenen.

Het is een droevig bericht voor de Britse rozenliefhebbers. En dan te bedenken dat de roos bij het 50-jarig bestaan van de populaire tuinserie *Gardener's World* op de BBC in juni van dit jaar nog werd gekozen als de bloem die de afgelopen 50 jaar de meeste impact heeft gehad op tuinen en het tuinieren in het Verenigd Koninkrijk.
Of de RNRS inmiddels is opgeheven, of 'slaapt' of dat er nagedacht wordt over een herstart, is ons eind september nog niet duidelijk. Wel is het zo dat de Historic Roses Group die in 1990 door een aantal leden werd opgericht, haar activiteiten kan voortzetten. Hoewel deze Group formeel onder de RNRS opereerde, was het in de praktijk al een zelfstandig werkende club van liefhebbers van historische rozen die zelf de contributie inde. Sinds enkele jaren kon men lid van de Historic Roses Group zijn zonder, zoals voorheen, lid te zijn van de RNRS.

Redactie: Van Piet Bakker vernamen wij dit treurige nieuws. Wij zullen u op de hoogte houden van mogelijke ontwikkelingen.

Boekrecensie: Vrouwen met groene vingers zijn buiten gewoon

Liefde en bedrog, geheim en verraad, lijden, ascese en reinheid en altijd weer zinnelijkheid; deze mythologische en religieuze associaties raken net als de oude legenden tegenwoordig steeds meer in de vergetelheid. Maar hun sporen zijn bij nadere beschouwing overal in onze culturele overlevering te vinden. Het is geen toeval dat in het sprookje Sneeuwwitje de stille, terughoudende zus is en Rozenrood de temperamentvolle en impulsieve. En bij Doornroosje staat het gevecht van de ongelukkige prins met de rozenhaag ongetwijfeld voor zijn aanval op de onschuld van de prinses.
'Een bloem plukken' is sinds eeuwen in allerlei talen een eufemisme voor 'een meisje met geweld van haar maagdelijkheid beroven – Goethes gedicht 'Heideröslein is een sprekend voorbeeld.
Al even vanzelfsprekend gebruikten de volksmond en de volkspoëzie de roos als erotisch symbool. Men had het bijvoorbeeld over een meisje dat koel was als een rozenblaadje, terughoudend als een gesloten knop, of over de overgave van een bloeiende vrouw.
De wijken van middeleeuwse steden waar de meisjes van plezier woonden, heetten Rozenkwartier, Rozensteeg of Rozenhoek. Tot slot duidde men bordelen ook wel aan als 'rozenbad' en de klanten als 'rozengangers'.

In de negentiende eeuw werden de conventies op bloemengebied tot een ware kunst verheven. Narcissen stonden voor egoïsme en pioenrozen voor schaamte. Een bosje heide was een teken van eenzaamheid en aloë zelfs van bitterheid. Wie bijzonder subtiele signalen wilde zenden, moest ook op de kleur van de bloemen letten.
Een oranje roos hield de vraag in of de schenker hoop op toekomstig geluk mocht koesteren. Een boeket gele rozen was een soort waarschuwingssignaal, een teken van wantrouwen en jaloezie.
Deze zeer gecompliceerde kleurenleer was een onuitputtelijke bron van tedere en erotische toespelingen en van verschrikkelijke misverstanden – en bracht een vermaard botanicus van de Royal Horticultural Society tot de verzuchting: "Als u goed begrepen wilt worden, stuurt u dan in elk geval geen bloemen".

De geliefde in de gedaante van een roos: sinds de dagen van de *Roman de la rose,* een motief dat steeds weer terugkeert. William Morris maakte dit wandtapijt, De *roman van de roos,* naar een ontwerp van Edward Burne-Jones.

Zomaar een greep uit ***Schoonheid en doornen; de roos als tijdloos symbool***, een van de vele boeiende verhalen opgenomen in het boekje ***Vrouwen met groene vingers zijn buiten gewoon*** van Claudia Lanfranconi en Sabine Frank, een heerlijke verzameling van korte verhalen over bijzondere vrouwen die zich door tuinen hebben laten inspireren. Niet alleen tuinminnende vorstinnen zoals bijvoorbeeld Joséphine de Beauharnais, keizerin-weduw Cixi, Lovisa Ulrika van Zweden en de hertogin van Osuna komen aan bod, maar ook pioniers van de tuininrichting, zoals Gertrude Jekyll, Beth Chatto en Gabriella Pape. Ook komen diverse kunstenaars aan bod, van schilders Georgia O'Keeffe en Maria Sibylla Merian tot schrijvers Beatrix Potter, Vita Sackville-West en Edith Warton.

Vrouwen met groene vingers zijn buiten gewoon is een rijk geïllustreerd (cadeau)boek in een praktisch handzaam formaat over beroemde tuiniersters, tuinarchitectes en auteurs vanaf 1600 tot nu. Een aanrader om cadeau te geven of te krijgen!

Monique Nuijten

Vrouwen met groene vingers zijn buiten gewoon
Door Claudia Lanfranconi & Sabine Frank.
Paperback, € 9.99 ISBN: 978 94 6298 6176
Verkrijgbaar in de reguliere boekhandel of bij bol.com

De egelantier: *Rosa rubiginosa* en enkele mooie nakomelingen

Rosa rubiginosa of R. eglanteria, in het Nederlands bekend als egelantier, is een wilde roos die vanouds voorkomt in heel Europa tot op de 61ste breedtegraad, het Nabije Oosten en Noord-Afrika. Al sinds mensenheugenis is ze in cultuur, maar er is pas over geschreven sinds het begin van de 16e eeuw. In 1551 noemt Hieronymus Bock in zijn Kruidenboek vier wilde rozen, waarbij deze roos 'lieblichen Marienroesslin' wordt genoemd, maar ook 'Weinrosen, Frauendorn und Mariendorn'. De egelantier is minder verbreid dan de hondsroos (R. canina) omdat ze liever op wat kalkhoudende bodem groeit. Zoals veel wilde rozen is deze roos onder heel wat synoniemen bekend. In het Verenigd Koninkrijk wordt ze 'Sweet Briar' genoemd terwijl Shakespeare haar als 'Eglantine' in zijn werk opnam. In Frankrijk staat ze te boek als 'Rosier rouillé' (roestkleurige roos), Rosier à l' odeur de reinette' en 'Eglantier odorant' en in Duitsland als 'Schottische Zaunrose', 'Apfelrose' en heel vaak als 'Weinrose'. Ik kocht haar ooit omdat ze zo'n rijke bottelpracht geeft, maar ze ging me eigenlijk pas boeien toen ik had ontdekt dat ik in mijn tuin enkele aantrekkelijke rozen heb die vrij direct van haar afstammen. Daarom wil ik u deze keer wat meer over deze inheemse roos en deze nakomelingen vertellen.

Egelantier

De egelantier is een tamelijk grote wilde roos met rechtopgaande hoofdtakken die wel twee meter of meer worden. Men ziet wel vaker dat takken en scheuten van blad tot blad een beetje zigzaggroei tonen, maar bij de egelantier is dat wel heel duidelijk te zien. De vele ook nog eens zwaar bestekelde zijtakken maken het geheel tot een dichte, compacte struik, die heel rijk bloeit en in de nazomer een spectaculaire vracht aan vuurrode bottels geeft. De stekels hebben de punt omlaag, zodat je huid en kleren bijna zeker openhaalt als je met deze struik bezig bent. Een haag van deze rozen houdt mens en dier tegen. De vrij kleine, enkele bloemen zijn helder roze. Ze staan soms alleen, maar vaker in trosjes. De tomaatrode , langwerpige bottels zijn ovaal met een wat dunner einde aan de zijde van de kroonblaadjes die er lang – in het verlengde – op blijven staan. De bottels zijn bij mijn exemplaar tot 1 cm lang. Masure 1) schrijft dat ze wel tot 2,5 cm lang zijn. Bijzonder is dat bij deze roos niet alleen de bloemen (licht) geuren, maar bij warm en vochtig weer, vooral in de eerste helft van de zomer, ook het blad. Aan appels of wijn moet men daarbij denken. Duitsers moeten daarbij kennelijk vaker aan wijn denken, want daar is de term Weinrose voor deze wilde roos het meest gangbaar. Als het blad gekneusd is of wat verfrommeld, zijn deze geuren ook goed waar te nemen. Het blad heeft 5 tot 7, soms 9 blaadjes, die tamelijk donkergroen zijn en mooi regelmatig gezaagd. De onderkant van die blaadjes heeft klieren die roestbruin zouden zijn. Daaraan zou de roos de naam roestkleurige roos in het Frans en het Latijn danken. Ik kan die roodbruine klieren zelf niet zien, ook niet met een loep. Zou mijn egelantier wel een 'echte' zijn?

Waar is de egelantier te vinden?

Piet Bakker 2) meldt dat deze roos na 1990 in Nederland in het wild nog is aangetroffen in kalkrijke duingebieden, langs de grote rivieren en in Zuid-Limburg. Daarbuiten ook wel, maar zelden. In ieder geval niet op arme zand- en veenbodems. Zoals al in de inleiding is vermeld, is de egelantier minder verbreid dan de hondsroos (*R. canina*) omdat ze liever op wat kalkhoudende bodem groeit. In hoeverre de roos in onze duinen inderdaad 'wild' is, is niet helemaal duidelijk omdat de egelantier daar ook is aangeplant om verstuiving tegen te gaan. Buiten Europa is de roos ingevoerd in Noord- en Zuid-Amerika, Zuid-Afrika, Australië en Nieuw-Zeeland. In Schotland staan vanouds hagen van deze dicht vertakte roos geplant als afrastering om de uitgestrekte schapenweiden. Schapen eten niet zo graag stekelige struiken, vandaar de Duitse benaming Schottische Zaunrose. Ook in Peru en Chili pasten de Spaanse kolonisten deze roos als omheining toe.

Uit het zaad (de nootjes) van vooral deze rozen wordt olie geperst die in de cosmetische industrie gebruikt wordt om regenererende huidproducten van te maken. Bottels van de egelantier zouden verder twee keer zo veel vitamine C bevatten als die van de hondsroos. Toch is er nooit een uitgebreide teelt ontstaan om juist deze roos om de bottels te kweken 3).

Bottels van *Rosa rubiginosa*

Bloem van onze inheemse egelantier (*Rosa rubiginosa*) foto: Els de Krijger

Gemene stekels van de egelantier die mens en dier tegenhouden

Schitterende, geurende bloemen van *R.* 'Fritz Nobis'

Een feestelijke roos: *R.* 'Fritz Nobis'

R. 'Magnifica' in het Europarosarium in Sangerhausen

Afstammelingen van *R. rubiginosa*

Deze vitale wilde roos werd relatief vaak gebruikt om mee te kruisen. Rond 1890 won de Britse Lord Penzance een tiental mooie rozen van *R. rubiginosa*. Hun enkele tot halfgevulde bloemen zijn meest roze tot donker karmijnrood en geurend blad hebben ze allemaal. De uitzondering qua kleur is *R.* 'Lady Penzance' die tweekleurig is en haar gelige hart dankt aan de vaderroos *R. foetida* 'Bicolor'. In 1912 bracht Paul de roos 'Hebe's Lip' uit en in 1916 introduceerde Hesse in Duitsland een mooie heesterroos, *R.* 'Magnifica'. Wilhelm Kordes II gebruikte de Weinrose om winterharde rozen te verkrijgen. Of er in de huidige tijd nog gekruist wordt met de egelantier en of er moderne, doorbloeiende nauwe verwanten van de egelantier bestaan weet ik niet. Mocht u ze kennen, dan hoor ik dat graag. De afstammelingen die ik in mijn tuin heb en waaraan ik veel plezier beleef, stel ik hierna aan u voor.

Ken je de roos 'Fritz Nobis' niet? Ah…..

Deze vraag werd me vol ongeloof gesteld tijdens een rozenbijeenkomst in Duitsland, in 2010. Zo'n mooie roos die ik inderdaad niet kende en waarvan ik ook nog nooit had gehoord: ik werd nieuwsgierig. Enkele dagen later stond ik tijdens een excursie oog in oog met deze Fritz, die licht klimmend van verre al de aandacht trok en ja, die wilde ik wel hebben! Sinds een paar jaar geniet ik elke junimaand van deze roos die volgens HMF als floribundaroos is ingedeeld, maar uiterlijk meer een sterk vertakte heesterroos is. Inmiddels is ze een van mijn lievelingsrozen geworden. Tijdens de bloei loop ik er een paar keer per dag naar toe om te genieten en te ruiken.

R. 'Fritz Nobis, een van de beste moderne heesterrozen

Ik zal het maar meteen zeggen: deze roos bloeit eenmaal, maar het is er eentje waarbij u misschien wel een keer voor lief wilt nemen dat ze maar één maal bloeit. Die ene keer is wel zo'n vier, soms vijf weken genieten van een heel rijk gevulde heester met stevige, lichtroze, vrij grote bloemen die tussen half en heel gevuld zijn. Op het lichte roze is meestal een warme, ietsje gelige gloed waar te nemen, sommigen noemen de bloemen zelfs zalmroze. Zie de foto. Die bloemen geuren goed tot sterk. Mocht deze roos langer bloeien, dan zou uw aandacht misschien verslappen. Nu wordt u geprikkeld om er van te genieten zo lang het kan. Mijn struik is een zeer stevige, gevulde struik met korte takken die zich vaak vertakken. Ze wordt door velen bejubeld. Onder diegenen is ook David Austin 4) die ik hierna aan het woord laat: "Fritz Nobis. Een kruising tussen de sterk groeiende theehybride 'Joanna Hill' en 'Magnifica'. Deze laatste is een directe nakomeling van de Penzance egelantier 'Lucy Ashton'. Het samenspel tussen de sterke groei van de egelantier en de bijzonder charmante bloemen van de theehybride maakt 'Fritz Nobis' tot een heel bijzondere roos. De hele struik is evenwichtig en wordt ruim 1,5 m hoog en net zo breed. De spitse knoppen zijn volmaakt van vorm en de prachtige, halfgevulde bloemen zijn helder roze. Voeg hier bovendien nog een heerlijke, kruidnagelgeur aan toe en het resultaat is een van de beste moderne heesterrozen. Er zijn slechts weinig rozen die zo'n fraai beeld opleveren."

Wilhelm Kordes II bracht deze aantrekkelijke roos in 1940 uit. Het gaat hier om een goed winterharde roos met gezond blad. Daarmee slaagde hij heel goed in zijn poging met *R. rubiginosa* winterharde rozen te kweken. Hij noemde haar naar een goede vriend die directeur was van het Hamburgse park *Planten un Blomen* en na zijn pensionering een tijdlang het bureau/secretariaat van de Verein Deutscher Rosenfreunde voor zijn rekening nam. Hij was tevens een groot kenner en liefhebber van vaste planten. In dat kader was hij de eerste die de Karl Försterring mocht dragen.

R. 'Magnifica'

R. 'Goldbusch'

R. 'Goldbusch'

Karl Förster (1874 – 1970) was in zijn tijd Duitsland's beroemdste kenner en kweker van vaste planten. Beroemd was hij – ook in Nederland - om zijn prachtige ridderspoor.

R. rubiginosa 'Magnifica'

Deze ouder van de roos 'Fritz Nobis' is een middelgrote heesterroos met enkele bloemen die warm rozerood zijn met een wit hart. Ze werd gewonnen door Hesse in het Noord-Duitse Ems in 1916 uit de rubiginosahybride 'Lucy Ashton'. *R.* 'Magnifica' is dus een tweede-generatie rubiginosahybride. Ook deze struik wordt zo'n anderhalve meter breed en twee meter hoog als ze het naar haar zin heeft en is een mooie heesterroos voor de achterste helft van een border of als solitair in een grotere, natuurlijk gehouden tuin. De scheuten zijn nog duidelijker zigzag opgebouwd dan bij *R. rubiginosa*. Ze bloeit ook één keer, maar wat minder lang dan *R.* 'Fritz Nobis'. Ik zag haar voor het eerst in Sangerhausen en was geboeid door de bijzondere kleur. Hoewel deze vaak als paarsroze/rood wordt beschreven, gaat deze in mijn ogen behoorlijk naar warm rood en in mijn beleving moet men daarom voorzichtig zijn met paarsroze bloemen in de onmiddellijke nabijheid. Met lichtroze buren gaat het wel. Met een heerlijke lichte geur probeert deze roos u in de buurt te houden.

R. 'Goldbusch' en *R.* 'Alchymist'

Wilhelm Kordes II was zeer enthousiast over de gele, grootbloemige klimroos 'Golden Glow' van de familie Brownell uit de USA en kruiste deze met zijn eigen rode rubiginosahybride 'Obergärtner Wiebicke'. Uit deze combinatie introduceerde zijn zoon Reimer in 1954 de middelhoge, grootbloemige heesterroos *R.* 'Goldbusch' en in 1956 de hoge heesterroos *R.* 'Alchymist', die ook als klimroos toegepast wordt. *R.* 'Goldbusch' heeft bleke, geligroze, grote bloemen, die heerlijk geuren. Om die geur heb ik deze roos al sinds 1968 in de tuin en ondanks het feit dat het blad niet zo gezond is als we tegenwoordig verwachten, vertroetel ik de struik nog altijd. De Britse Graham Thomas schreef dat de roos een goede tweede bloei heeft. Wel, in Engeland misschien? Bij mij in het midden van Nederland, komt er na de eerste bloei in de loop van de zomer af en toe nog een enkele bloem tevoorschijn, maar meestal niet.
R. 'Alchymist' is in meer opzichten een wat kloekere zuster. De bloemen zijn zeer gevuld (duidelijk gekwartierd) en zijn een beetje brutaal oranjegeel, maar dat geel verkleurt als de

R. 'Alchymist'

R. 'Alchymist'

bloemen helemaal geopend zijn, heel snel naar een merkwaardige bleekroze tint. Ik kan nooit besluiten of ik deze roos nu mooi vind of niet en daarom blijft ze altijd maar in mijn tuin. In sommige zomers is er hier wat herbloei, een keer bloeide ze hier zelfs drie maal, wat bij navraag geen uitzondering bleek te zijn. De roos verdraagt zowel hoge als lage temperaturen. Na de introductie in 1956 werd *R.* 'Alchymist' goed verkocht maar de belangstelling voor deze roos zakte na enige tijd zo ver in dat Kordes haar zelfs uit het sortiment haalde. Toen de Duitsers later naar een antwoord zochten op de gevulde, grootbloemige Austinrozen, werd *R.* 'Alchymist' opnieuw uitgebracht en ze heeft sindsdien redelijk veel succes. Deze twee laatste rozen vormen een interessant voorbeeld van hoe resultaten van een zelfde kruising kunnen verschillen.

1) Masure, Patrick (2013) *Guide des rosiers sauvages, 500 espèces sauvages et hybrides du monde*. Delachaux et Niestlé SA, Parijs. ISBN 978 – 2 – 603 – 01900 - 9
2) Bakker, Piet A. e.a. (2011) *De wilde rozen (Rosa L.) van Nederland*. Themanummer van het tijdschrift *Gorteria* 35 – 1 – 4, Nationaal Herbarium Nederland, Leiden. ISSN 0017 – 2294, ISBN
3) Raufuss, Roswitha (2008) *Die Rose ist nicht namenloos. Rosenkunde in Porträts*. Verlag Books on Demand. ISBN 978 – 3 - 8370 – 01 17-4
4) Austin, David (1993) Vademecum Klimrozen en Moderne Rozen. Ned. vertaling bij 1995 bij Schuyt & Co. Uitgevers en Importeurs BV, Haarlem. ISBN 90 6097 384 4.

Tekst en foto's: Ien Hempenius

Aquarellen van de ‘Rozenkoningin’ Geertruida

Schilderij opstelling: pioenrozen ‘Reine Elizabeth’ en meidoorn. Afm.: 59 × 71 cm

In het Rozenbulletin van juli stond de vermelding van de tentoonstelling ‘De Rozenkoningin’ in Borne, Overijssel van 23 mei tot 21 augustus dit jaar. Alleen de titel al maakte nieuwsgierig en het klonk veelbelovend. De koningin der bloemen jarenlang geaquarelleerd door iemand, die in 1897 de titel rozenkoningin kreeg.

Geertruida Gorter - ten Cate Hoedemaker (1828-1907) gebruikte haar talent en schilderde bloemen. Als autodidact was zij gedreven bezig en werd vermoedelijk geïnspireerd door schilders van naam uit die tijd zo rond 1880. Haar genre was bloemstillevens in vazen en losse composities, ook gewoon rozen liggend op de tafel net voor de schikking in een vaas, een momentaquarel. Een gebruikelijke stijl maar die losse benadering was ook vernieuwend voor die tijd. Geweldig dat haar werk zo passend bijeen werd gebracht in het kleine en gastvrije Museum Bussemakerhuis in Borne, de plaats waar Geertruida ook gewoond heeft. Geertruida werd omstreeks 1846 door Christina Alida Blijdenstein geschilderd, in gedachten, schrijvend met een ganzenveer met een klein inktpotje op tafel voor een vaasje met bloemen.

Het Museum Bussemakerhuis toont het erfgoed van Twente op het gebied van textiel. De opkomst van vlas verbouwen, oogsten en het bewerken, thuiswevers met houten weefgetouwen vanaf 1850, kleinschalige handel en de industriële ontwikkeling met een stoomweverij vanaf 1864 en de succesvolle textielfabriek van Spanjaard met de merken Teddy babygoed en Cinderella beddengoed en de veranderingen naar het concern Nijverdal Ten Cate, de stillegging van de productie in Borne begin 1973 en in 1987 werden woningen gebouwd op het eens zo succesvolle fabriekscomplex.

Het museum is huiselijk en sfeervol ingericht en toont met een vaste expositie over het wonderlijke vlas, het linnen wat er van gemaakt werd en de opkomst van het geïmporteerde katoen en toont wisselende thematentoonstellingen.

Mooie kamerinrichtingen met linnenkast, kleding met rozen, bedstee met even een schildersezel met schilderskist er naast, tubes en penselen, bloemstukken met rozen en servies met rozen gedecoreerd. De werkkamer met de geschiedenis van het huis, wasruimte met een houten mangel, droogrekken, strijkijzers en weckflessen, servies en kleding rond 1900 en de opslagruimte van het linnen op zolder. Nu staan er verschillende oude weefgetouwen waarop gedemonstreerd wordt.

Zo’n 120 jaar in gedachte terug in de tijd en tijdens de tentoonstelling naar schatting 25 aquarellen met rozen aan de muren en op een schildersezel naast de bedstede, ademt dit Bussemakerhuis de linnenhandel en de charme van de zorgvuldig gecomponeerde bloeiende rozen. Geschilderd door moeder Geertruida die na de opvoeding van de kinderen meer ging aquarelleren. Rozen en andere planten die zij zelf verzorgde in haar tuin. Geertruida zond vanaf 1877 werk in voor exposities die het Utrechtse schildersgenootschap ‘Kunstliefde’ organiseerde. In 1881 hingen bij de Amsterdamse kunstenaarsvereniging ‘Arti et Amicitiae’ drie aquarellen met de titels: Bloemstuk, Wilde rozen en Ipomoea’s (Windefamilie).
De foto’s geven een beeld van haar aquarellen. Enkelen met lijst afgedrukt, andere zonder lijst weergegeven en soms is er een spiegeling te zien vanwege het glas.

Met dank aan het Museum Bussemakerhuis, Ennekerdijk 11, 7622 ED Borne, www.bussemakerhuis.nl waar nu tot 30 december de tentoonstelling ‘De glans van damast’ is te zien.

Verslag en foto’s: Hans Homburg

Theerozen *R.* ‘Maréchal Niel’. Afmeting: 60 × 80 cm

Bourbonrozen *R.* ‘La Reine Victoria’. Afmeting: 80 × 60 cm

Van de redactie.
Onderstaand verslag van Dik de Vries over het ISHS Symposium in Angers geeft een goed inzicht, ook voor de leek, waar de internationale wetenschappers zich mee bezighouden met betrekking tot de roos. Aan bod komen o.a. veredeling, vermindering van de ziektegevoeligheid, maar ook de PR komt aan bod. De opmerkingen en vraagtekens van Dik bij de voordrachten van enkele sprekers en zijn slotconclusie zijn heel interessant om te lezen.

Verslag van het VIIe Symposium ISHS Rose in Angers,van 3-7 juli 2017

Dik de Vries, Stichting Sub Rosa

Elke 5 jaar wordt, onder auspiciën van de ISHS (International Society for Horticultural Science, met nadruk op de laatste S) een rozensymposium georganiseerd. In 2012 was dat in Hannover, in de veilige handen van de Leibnitz Universität aldaar, en dit jaar dus in Angers, georganiseerd door de INRA-Angers (Institut National de la Recherche Agronomique).

De ontvangst was op zondag 2 juli in het Museé des Beaux Arts. Een kleine statistiek leert dat 133 deelnemers uit 18 landen in 7 dagdelen naar een totaal van 38 voordrachten luisterden in de grote zaal van het Agrocampus Ouest. Naast de voordrachten illustreerden veel posters de resultaten van 'kleinere' onderzoeken.
Verder waren er excursies naar o.a. Terra Botanica, rozentuin Les Rosiers sur Loire, drie rozenkwekers in de Doué area, en de rozentuinen in Nantes, De catering was uitstekend.

De voordrachten waren verdeeld over de onderwerpen:
1. Genetics and Breeding, 2. Secondary Metabolites, 3. Rose Physiology, 4. Rose Genomics, 5. Abiotic Stress, 6. Social Sciences and Humanities, 7. Biotic Stress.

Sessie 1. René Smulders (WUR-Nederland) presenteerde als key note spreker de resultaten van Wagenings onderzoek, dat de eerder uitgevoerde DNA-sequenties van een tetraploïde roos beter zichtbaar maakt dmv van nieuw ontwikkelde software. Op deze wijze kunnen, ook bij deze tetraploïden, markers voor bepaalde eigenschappen worden ontwikkeld. Ook werd zo de gedeeltelijke overeenstemming van het Rozen- en Aardbeigenoom vastgesteld (zgn. 'synteny').
Thi Hong Nhung Nguyen (Leibnitz Uni Hannover), en **Vanessa Soufflet-Freslon** (INRA Angers) onderzochten resp. de genetische basis van *in vitro* adventieve scheutvorming, en de genetische basis van de plantopbouw van diploïde rozen. Beide verhalen leken een nogal erg eenvoudige voorstelling van de feiten te geven.
Pascal Heitzler (Inst. de Biologie Moléculaire des Plantes IBMP, Straatsburg) stelde *R. arvensis* (diploïd) voor als ideaal model voor moleculair rozenonderzoek.
David Zlesak (Uni Wisconsin), meldde dat *R. setigera* de enige tweehuizige rozen soort (mannelijke en vrouwelijke planten) blijkt, en onderzocht de overerving daarvan.
Ellen Roundey (Texas A&M) beveelt *R. palustris* en *R. setigera* aan in kruisingsprogramma's gericht op resistentie tegen de virusziekte Rose Rosette Disease (RRD).
Ping Lim (veredelaar Altmann Roses, USA) gaf een uitstekend overzicht van zijn ervaringen met het kweken van gezonde en sterke (tuin)rozen.
Jeekin Lau (Texas A&M), ontwikkelde een electronisch veldboek dat het registreren van waarnemingen in zaailingpopulaties vergemakkelijkt.

Waarover spraken zij? Links: Dik de Vries en rechts de *spinosissima* goeroe Peter Boyd

Sessie 2. Key note speaker **Sylvie Baudino** (Uni Lyon) vond, *in vitro*, een positieve correlatie tussen de hoeveelheid van het enzym RhNUDX1 en de productie van de geurstof geraniol
Giancarlo Fascella (Palermo, Italie), ontdekte dat blad van *R. micrantha* en *R. corymbifera* waardevolle antioxydanten bevat.

Sessie 3. Key note speaker **Jumping Gao** (China Agric. Uni. Beijing) onderzocht de antagonistische rollen van het verouderingshormoon ethyleen, geproduceerd tijdens transport door de petalen, en cytokinine.
David Byrne (Texas A&M) ontwikkelde een computerprogramma, waarin snelle plantwaarnemingen, via een drone, kunnen worden verwerkt.
Nieves Garcia (WUR-Nederland) presenteerde gezamenlijk onderzoek van de WUR en Plant Dynamics naar de mogelijkheden om belichting met uitsluitend HPS-lampen te vervangen door energiebesprarend menglicht van HPS en LED's.
Soner Kazaz (Uni van Ankara,Turkije) voerde proeven uit met verschillende stoffen die houdbaarheid van snijrozen bevorderen. Thymol met thijmolie, carvacrol en 8-hydroxyquinoline blijken het vaasleven effectief te verlengen.

Sessie 4. Key note speaker **Fabrice Foucher** (INRA-Angers) presenteerde de voorlopige resultaten van een groot internationaal onderzoek (Rose Genome Sequencing Initiative).

Voor dat doel worden de oude diploïde (2n=14) cultivar *R. chinensis* 'Old Blush' (O.B.) en zaailingen van kruisingen tussen O.B. en *R. wichurana* gebruikt.
Yoshikazu Tanaka (Suntory Global Innovation Centre Ltd., Kyoto, Japan). Dit lab. Introduceerde destijds de eerste 'blauwe' roos. Er werden genen opgespoord die coderen voor bloemkleur, geur, bloemvorm, bloei, bloemveroudering, en ziekteresistentie.
Shubin Lia (College of Landscape Architecture, Beijing Forestry University, China) deed genetisch onderzoek naar de eigenschappen van *R.gigantea* Coll ex Crep, die hebben bijgedragen tot het huidige rozensortiment.
Xuelian Guo (Beijing Forestry Uni, China) deed, op moleculair niveau, onderzoek naar de overgang van de vegetatieve naar de generatieve fase, naar de circadiaanse klok, en recurrent flowering bij 'Old Blush'
James Bradeen (Uni of Minnesota, St. Paul, USA) zoekt op moleculair niveau naar bruikbare resistentie genen in de NB-LRR super familie van genen die voorkomen binnen de *Rosaceae.*
Patricia Klein (Texas A&M) zoekt in drie populaties van *R. wichurana* naar QTL's (Quantitative Trait Loci = op meerdere genen berustend) voor Sterroetdauw resistentie.
Dietmar Schulz (Leibnitz Uni, Hannover), doet onderzoek naar QTL's die zijn geassocieerd met bloemeigenschappen.
Huijun Yan (Beijing Forestry Uni, China) doet onderzoek naar het verschijnsel 'phyllody' zoals dat zichtbaar is in *R. chinensis* 'viridiflora'. Phyllody wordt niet veroorzaakt door een *Mycoplasma.*

Sessie 5. Key note speaker **Genhua Niu** (Texas A&M) onderzoekt zouttolerantie van (tuin) rozen door ze op eigen wortel kort in verschillende NaCl concentraties in water te laten groeien. Jammer genoeg is niet naar onderstammen gezocht.
Nathalie Leduc (INRA-Angers) doet onderzoek naar de invloed van licht op de vorming van cytokininen en, uiteindelijk, bloemknopvorming. Nogal ingewikkeld verhaal.
Karrie Reid (Uni of Davis, Calif.) waardeerde het gedrag van de landschapsrozen: 'Aushouse', 'Gruss an Aachen', 'KORbin', 'KORelamba', 'KORfloci01','KORsixkono', 'KORsteimm', 'Meidrifora', 'Meigalpio', and 'Meijocos, onder verminderde watergift.
Lin Ouyang (Uni Gent en ILVO) bestudeerde koudeschade van tuinrozen. 'John Cabot' (cold hardy), 'Yesterday' (medium hardy) and 'Chandos Beauty' (most susceptible). Aanpassing aan koude loopt via uitdroging en verhoogd raffinose niveau.

Sessie 6. Key note speaker **Cristiana Oghina-Paviea** (Uni d'Angers) verrichtte historisch onderzoek naar de tot standkoming van moderne rozenrassen.
Jérémy Clotault (INRA, Uni d'Angers). Via veldwaarnemingen en genotypering, verklaart hij de vergroting van de genetische achtergrond van nieuwe introducties.
David Byrne (Texas A&M) laat de grote verdiensten van Robert Basye en Ralph Moore voor het hedendaagse rozensortiment de revue passeren.
Peter Boyd (geoloog) geeft een (historisch) overzicht van de 'rise 'n fall' van de Scots ("mind the last s") Roses (*R. spinosissima*).
David Byrne (Texas A&M) interviewde meer dan 1200 veredelaars, telers en consumenten over hun wensen mbt eigenschappen van nieuwe rozen, die nogal op de Amerikaanse markt lijken te berusten.
Breeders vs. consumenten: ziekteresistentie 79% resp. 53% ; geur: 23% resp. 30%. Verder: virusresistentie, plaagresistentie, koude- en hitte resistentie, droogte resistentie.
Gaye Hammond (Houston Rose Society). Het programma American Rose Trials for Sustainability (A.R.T.S.), opgericht in 2012, is een nieuw initiatief voor het beproeven van rozen in verschillende klimaatzones van de USA.
Lees ook: American Nurseryman, mei 2017.
David Byrne (Texas (A&T) licht een nieuwe (onsympathieke?) benadering toe van de consument: 'Neuromarketing', om zijn bereidheid tot het kopen van rozenartikelen te toetsen.

Sessie 7. Key note speaker **David Byrne** (Texas A&T) geeft een overzicht van verspreiding van de virusziekte Rose Rosette Disease door *Eriophyid* mijten. RRV komt alleen (???) in de USA voor, en doodt een plant 2-3 jaar na infectie. Er zijn moleculaire markers gevonden voor resistentie.
Vanessa Soufflet-Freslon (Inst. Recherche Hortic. et Semences, Angers) ontwikkelt handvaten om resistentie tegen sterroetdauw (black spot), veroorzaakt door de schimmel *Diplocarpon rosae*, beter te bestuderen. Tot nu toe is gebleken dat resistentie zowel monogeen als kwantitatief (*R. multiflora*) wordt bepaald. In het 'wild' verzamelde lijnen van *D. rosae*, bleken genetisch te verschillen van die welke in rozentuinen worden gevonden; over in 'de kas' is niet gesproken.
Stella Kang (Texas A&R). *Cercospora* (bladvlekkenziekte) wordt veroorzaakt door de Ascomyceet *Cercospora rosicola* en geeft kleine vlekjes op het blad. In Nederland is *Cercospora* alleen (???) bekend in bieten. *R. wichurana* zou resistentiegenen bezitten.
Lizbeth Peña-Zuñiga (Oklahoma State Uni) past de methode Diagnostic Nucleic Acid Analysis (EDNA) succesvol toe om rozenvirussen op te sporen.

Rozenvelden in de Doué streek

Conclusie
Wanneer je dit Congres achteraf nog eens bekijkt, vallen een paar zaken op die in het verleden nog niet zo duidelijk waren. Afgezien van veel Franse collega's was er een overduidelijke dominantie van Amerikanen en Oost Aziatische studenten cum universitaire medewerkers. Prof. David Byrne heeft een duidelijke 'bee in his bonnet' en lijkt op alle manieren vat te willen krijgen op praktijk en onderzoek, evenals Prof. Naftali Zieslin in de jaren '80. Wanneer er in dit congres over Rozen werd gepraat sloeg dit uitsluitend op Rosa species en tuinrozen. Het woord snijroos is niet gevallen. Wat anno 2017 'onderzoek' heet, wordt voornamelijk uitgevoerd in laboratoria door moleculairbiologen, werkend met vitroplanten, losse cellen, DNA-analyses en geavanceerde computer software. Een hot item is het rozengenoom, waarin de vorderingen werkelijk geweldig zijn. Alles op veilige afstand van de groene plant, wordt veel verklaard maar minder opgelost. Voor veel moderne onderzoekers heeft onderzoek aan rozen alleen een voorbeeldfunctie, die ook op bieten of slaboontjes kan worden toegepast. Die ontwikkelingen zijn wel van steeds grotere invloed op het type deelnemers: veel onderzoek gerelateerde, en minder toegepaste wetenschappers en practici. Zo was het aantal veredelaars onwaarschijnlijk klein, waaruit zou kunnen blijken dat de kloof tussen wetenschap en praktijk steeds groter wordt. Een conclusie zou kunnen zijn: organiseer eens, wie dan ook, een congres waarin wetenschappers en veredelaars elkaar weer leren te berijpen.

Potrozenkeuring en Week van de Potroos 2017 in Lottum

Keuring nieuwste rozen

Alle ingezonden potrozen zijn op zaterdag 17 juni beoordeeld op met name gezondheid, wijze van bloei/groei, blad- bloemcombinatie en geur.
Belangrijkst uitgangspunt voor de Week van de Potroos 2017 was het promoten van de grote verscheidenheid van toepassingen van de 'meerjarige tuinroos in pot'. Met als thema's:
- de potroos als bron van plezier in tuin, terras of balkon
- de verzorging van de potroos
- de gezondheid van de roos
- de smaak van de roos
- de geur van de roos

Ook lag het accent in 2017 op de presentatie/show om daarmee de vele toepassingsmogelijkheden te laten zien van de potroos en vensterbankroosjes om zodoende de consument te 'verleiden' tot aankoop van (pot)rozen.
De rubriek vensterbankroosjes is in de Potrozenweek 2017 bewust gehandhaafd. Juist in dit segment is vraag/ afzet enorm gestegen.

Keuring

De uitslagen van de vakjurykeuring 2017 zijn eigenlijk heel verrassend in vergelijking tot andere jaren. Bekende rozenrassen die meestal tot de prijswinnaars behoorden, zijn dat nu niet. Dit heeft wellicht ook te maken met de speciale weersomstandigheden dit seizoen: in april was het nog vrij koud en in mei is dit explosief omgeslagen, wat tot een geweldige groei/bloei heeft geleid.

Prijswinnaars potrozenshow 2017 Vakjury keuring 17 juni

Meerjarige Tuinrozen

	Naam roos	Inzender	Totaal punten
1	*Rosa* Hansestadt Rostock ® Zie cover foto	Arie Bouman, Wijk en Aalburg	268
2	*Rosa* Mind Games ®	Lakei Boomkwekerijen, Lottum	246
3	*Rosa* Herzogin Christiana ®	Lakei Boomkwekerijen, Lottum	238

Stamrozen

	Naam roos	Inzender	Totaal punten
1	*Rosa* Mauritius ®	Lakei Boomkwekerijen, Lottum	255
2	*R.* A Whiter Shade of Pale®	Lakei Boomkwekerijen	250
3	*Rosa* Fortuna ®	Rosarium Lottum	248

Vensterbankrozen

	Naam roos	Inzender	Totaal punten
1	*Rosa* 'Carousel'	Leo van der Harg BV, Vierpolders	263
2	*Rosa* 'Sunstar'	Leo van der Harg BV, Vierpolders	259
3	*Rosa* 'Sun Beam Star'	Satter Roses, Poederoijen	256

Mooiste Show

	Showinzending	Inzender
1	Back to Basic	Arie Bouman, Wijk en Aalburg

Volgens de vakjury was dit een perfecte trendy presentatie die de consument heel goed laat zien hoe combinaties van rozen met andere planten zijn te combineren. En laat zien hoe de praktische toepasbaarheid ingevuld kan worden op een manier die ook heel goed betaalbaar is voor elke beurs. Het was een sfeervolle 'back to basic' houten opstelling met prachtige klimrozen tussen andere bloemen, Kruiden voor de barbecue met daarbij sla, groenten en fruit voor de gezondheid, gecombineerd met rozen.

Favoriete roos Publieksjury tijdens Potrozenshow

	Naam roos	Inzender	Totaal punten
1	*Rosa* Nostalgie ®	Arie Bouman, Wijk en Aalburg	145
2	*Rosa* Nostalgie ®	Frank Coenders, Grubbenvorst	132
3	*Rosa* Scented Memory ®	Lakei Boomkwekerijen, Lottum	119

De jaarlijkse Week van de Potroos in De Rozenhof Lottum is een groot succes geworden, mede dankzij het thema 'De smaak van de roos'.

Meer dan 1000 bezoekers konden bij een stralende zon genieten van smaakvolle Noord-Limburgse streekproducten, gecombineerd met de smaak van de roos. En dat alles te midden van de kleurrijke nieuwe potrozen en de collectie TOProzen, die ondanks de hittegolf van de week ervoor, in volle pracht bloeiden.
Gedurende de hele week waren er voor de bezoekers presentaties over de toepassingen en vooral de smaak van de roos. Daarbij speelde Pheno Geno Roses een belangrijke rol met workshops over 'eetbare' rozen. Peter Cox van Pheno Geno onthulde hoe de bijzondere en vooral voedzame smaakeigenschappen van bepaalde rozensoorten zijn 'ontdekt' in het lab van Pheno Geno.

Meerjarige tuinrozen 2e prijs: *R.* Mind Games®

Meerjarige tuinrozen 3e prijs: *R.* Herzogin Christiana®

R. Phoenix®,"Knaloranje, zoals jullie symbool voor Nederland", aldus Proll

Stamrozen 1e prijs: *R.* Mauritius®

Stamrozen 2e prijs: *R.* A Whiter Shade of Pale®

Stamrozen 3e prijs: *R.* Fortuna®

Doop nieuwe roos

Een van de hoogtepunten van de Week van de Potroos was ook dit jaar weer de 'doop' van een nieuwe roos: *R.* Phoenix®. Deze nieuwste loot aan de stam van Kordes Rosen oogstte veel bewondering. Thomas Proll van Kordes Rosen die vanuit Schleswig-Holstein naar Lottum was gekomen, vertelde de bezoekers op een boeiende manier hoe de nieuwste roos ("knaloranje, zoals jullie symbool voor Nederland") door de 5e generatie van de Kordes-familie uit hun 'kraamkamer' van nieuwe rassen is uitgegroeid tot een compacte gezonde trosroos met een harmonieuze groei.

De nieuwe roos onderging de 'vuurdoop' met rozenwijn door de eregasten, Limburgse Gedeputeerde Daan Prevoo, wethouder Paul Driessen van Horst aan de Maas en Rozenkoningin Rianne van Rozendorp Lottum.

Tekst: Ellen Schraven, Rozenhof Lottum
Foto's: Rozenhof Lottum

Vensterbankrozen 1e prijs: *R.* Carousel®

Vensterbankrozen 2e prijs: *R.* Sunstar®

Mooiste Show: 'Back to Basic' van Arie Bouman foto: Bouman

Doop van *R.* Phoenix®; de Rozenkoningin, naast haar Thomas Proll van Kordes Rosen

DE ROZENHOF LOTTUM

De trofee voor 'Back to Basic' foto: Bouman

Kansenboom

Mag ik me even voorstellen? Mijn naam is Lenie Weitering en ik ben meegegaan met de tuinenreis in Friesland. Ik was uitgenodigd door Rita, één van de organisatoren. Zij dacht dat ik dit reisje wel zou waarderen omdat ik veel van bloemen en planten hou. Bovendien ben ik een fan van rozen dus ik maakte mij ook geen zorgen over het voor mij onbekende reisgezelschap: de Rozenvereniging.

Op de tweede dag werd aan mij gevraagd of ik iets wilde schrijven over hoe ik de reis beleefde als niet-lid van de Rozenvereniging. Welnu, wellicht kennen jullie de uitdrukking "het waren twee fantastische dagen" want ik heb erg genoten van de tuinen, het eten en alle vriendelijke mensen. Zo was de verwelkoming in Vuren bij Koosje heel hartelijk en maakte dat ik mij meteen op mijn gemak voelde.

Het Bokkehûske was helemaal top. Een prachtige grote tuin met een mooie vijver en verder heel veel kleur en waarin ook voor de dieren een mooie plek was gecreëerd. Er zou ook een ijsvogel zijn; ik denk dat ik een glimp heb gezien! Links en rechts stonden bankjes en stoelen waarop iedereen aan het einde van de middag neerstreek. Dat kon ook binnen aan de lange tafel waar koffie en thee werd geschonken en het breiwerk van Jannie bewonderd kon worden. De sfeer was goed en heel relaxed.

Koosje van de Giessen als reisleider en op de plek van de chauffeur
foto: Mathilde Tiessen

De Oevertuin in De Blesse

De Oevertuin met de grote vijver

De Oevertuin in De Blesse maakte een enorme indruk: vijvers, borders, heel veel bloemen en er waren een paar piepkleine kuikentjes; mooi waren de bielzen die in groepjes rechtop gezet waren. Ik ben in mijn eigen tempo door de tuinen gelopen en wanneer ik iemand van ons gezelschap zag, was er altijd een prettig gesprek over de aanleg van de tuin en de transparantie die was ontstaan doordat bij veel coniferen en bomen de onderkant van 'hun blad' was ontdaan.

De lunch was in De Buytenplaets in Noordwolde. Hoewel er veel wolken waren, ging een aantal mensen toch buiten zitten. Na de heerlijke pompoensoep kwamen de traditionele broodjes kroket op tafel. Uiteindelijk won de zon en kwamen ook de verhalen 'op tafel'. Het was een prima manier om elkaar beter te leren kennen.

Wat te zeggen over het diner in het hotel? Heerlijk! Voor mij als niet-lid was het ook een erg gezellige, ontspannen aangelegenheid. Wellicht omdat we buiten al ruim voor het aperitief met enkele andere leden wat gedronken hebben; de groep werd steeds groter en tafels en stoelen moesten constant verplaatst worden om de kring groter te maken. Het leek wel op speed-daten en een ieder die ik sprak was heel aardig en vertelde graag over zijn of haar leven en hoe de bloemen- en plantenwereld daar een rol in speelde. Onnodig te zeggen dat in veel gesprekken de rozen een hoofdrol kregen.

De Buytenplaets in Noordwolde

De grote vijver met prachtige planten eromheen bij 't Bokkehûske

De Hofplaets
met veel ruimte en thematuinen

Veel soorten vlinderstruiken bij De Kruidhof in Buitenpost

Het Rosarium in De Kruidhof

R. Windrush ('AUSrush') in het Rosarium van De Kruidhof

Na een voortreffelijk ontbijt reden we – in een comfortabele bus met de aardige chauffeur Henk – naar de Hofplaets waar we een groot stuk zelf gebakken taart kregen bij de koffie of thee. Iedereen was behulpzaam met uitdelen en voor elkaar zorgen en dat was indrukwekkend. De tuin was opgebouwd uit verschillende tuinen. Erg mooi gedaan en met veel bloemen. Ik moet bekennen dat ik graag zogenaamd terloops praat over het feit dat ik veel Latijnse namen weet van veel bloemen en planten. Na deze reis zal ik dat maar niet meer doen. Ik weet de helft nog niet. Zo is er bijvoorbeeld de pindakaasboom ofwel de kansenboom die populair was maar voor mij volslagen onbekend. Veel mensen in de groep wisten trouwens wel heel veel Latijnse namen met toevoegingen. Het bezoek aan de laatste tuin werd voorafgegaan door een voortreffelijke lunch. We zaten eigenlijk nog vol van de taart maar zoals Koosje zei "dan eet je morgen maar niet" dus hebben we echt ons best gedaan. En dat was maar goed ook want er waren heerlijke combinaties gecreëerd die zo goed smaakten dat ook hiervan aantekeningen in notitieboekjes gemaakt werden.

In de tuin zagen we o.a. de grootste collectie geneeskrachtige kruiden van West-Europa. De gids wist veel te vertellen maar onze groep wist eigenlijk ook al veel. Niet alles stond er heel mooi bij maar men was blij te zien dat het sowieso allemaal goed onderhouden was.

En zo kwam aan de tuinenreis een einde. Uiteraard moest er een groepsfoto gemaakt worden. Ik als niet-lid van de Rozenvereniging mocht dat doen. Ik zou het wel leuk vinden om een volgende keer tussen de mensen van de Rozenvereniging te staan, dus…

Bedankt voor de gezellige dagen,

Lenie Weitering

PS: Wat heeft het mij gebracht? Heel veel ideeën en ik ben van plan om vooral ruimte in mijn tuin te maken door veel struiken en planten weg te halen. En dan maakt de Pindakaasboom best een kans!

PS: Inmiddels zijn we al een paar weken verder en zijn er in het kader van de transparantie flinke klappen gemaakt in de tuin. Zo is er een stuk van de tuin met o.a. een hele oude rododendron, een oude klimroos en een bijna bloeiende *Viburnum* × *bodnantense* 'Dawn' echt helemaal leeggehaald. Deed wel even zeer, maar het is gelukt. Nu op zoek naar een nieuwe klimroos!

foto's Hans Homburg, tenzij anders vermeld.

Groepsfoto in De Kruidhof foto: Lenie Weitering

Rozen in onze parktuin

Ruim drie jaar geleden hebben wij naast onze bestaande tuin in Mijnsheerenland een stukje grond gekocht van bijna een ha. Wij konden zo onze bestaande Engelse landschapstuin van zes ha met veel groepen bomen, struiken, verschillende grassensoorten, vaste planten en dahlia's uitbreiden met een nieuwe aanplant.

Na veel bezoeken aan buitenlandse tuinen om inspiratie op te doen, wilden we uiteindelijk graag iets met rozen aanleggen. Zo kwamen wij in de Parijse rozentuin 'Bagatelle' en deze tuin gaf de doorslag. Wat een schitterende tuin met allerlei verschillende typen rozen, pergola's met klimrozen, stamrozen en dit alles was geplant in goed onderhouden grasvelden. We wilden graag een heel klein 'bagatelletje' naast onze bestaande tuin.

Wij zijn dagelijks in onze tuin actief om met plezier de tuin te onderhouden, die we naar eigen idee ontworpen hebben. Ook in de winter is er altijd wel iets te doen: wilgen knotten, platanen snoeien, dahliacombinaties samenstellen, borders aanvullen of veranderen. Natuurlijk hebben we voor onderhoudsbeurten in deze grote tuin, zoals het snoeien van de hagen, taxusbollen, buxushagen en de voorjaarssnoei een hovenier, die ons geweldig assisteert.

Toen hebben we een mooie overgang tussen de oude en de nieuwe tuin kunnen creëren door middel van een grote groep gevarieerde hydrangea's en vasteplantenborders. De nieuwe rozentuin hebben we daarna aangelegd met meer dan 100 rozenrassen in een cirkel met vakken. Deze cirkel met de rozenvakken ligt ingesloten door een berkenbos met verschillende varens als onderbeplanting en in het midden van deze kring staat een etagelinde. De bomen om de rozentuin geven het geheel een intieme sfeer, waar je ook op een bankje kunt genieten van de rust die hier aanwezig is. Vanuit de rozentuin heb je prachtige doorkijkjes op de wijdse Binnenmaas waar regelmatig de aanwezigheid van kleine zeilboten het geheel een ontspannen effect geven. Om het voor de bezoekers aantrekkelijk en voor ons makkelijk te maken hebben we bij de rozen bordjes geplaatst met de naam van de rozen.

Etage linde in het midden van de rozentuin

Wij wilden van de koningin der bloemen, de roos, een gevarieerd beeld in onze tuin weergeven. Niet alleen mooie of de meest geurende, maar ook sterke rozen in allerlei kleuren wilden wij als een soort verzameling planten. Ook hebben we een samenstelling gemaakt met een stamroos in combinatie met dezelfde heesterroos. Dit alles geeft een uitbundige compacte presentatie van een prachtige bloem.

Vakken met rozen

R. Sunset Boulevard ('HARbabble')

Combinatie van de trosroos *R.* Pomponella ('KORpompan') op stam en als struik

Hostalaantje
in de rozentuin

In de zomer hebben we regelmatig enthousiaste tuinliefhebbers die onze parktuin en rozentuin bezoeken. Graag leiden wij u rond. Bezoek is mogelijk in kleine groepen, alleen op afspraak.

Tekst en foto's: Martin en Boukje Carsjens
Hoflaan 16, 3271 BD Mijnsheerenland, www.vogelzicht.nl

Bronzen beeldje in de rozentuin

Dé specialist in tuinrozen

Van mei tot oktober verkopen wij rozen in pot en tussen november en mei kale wortel.

Onze openingstijden zijn vrijdag en zaterdag van 09.00 tot 17.00 uur.

Kijk voor ons assortiment en online bestellen op onze website
www.rozenrijk.nl

Rozenrijk

Dé plek waar rozenliefhebbers hun hart ophalen...

Kapelweg 2a 4861 CH Chaam
T. 0161 - 492277 of 06 - 38527699
info@rozenrijk.nl

Grootbloemige rozen - Trosrozen - Stamrozen - Botanische rozen - Oude rozen - Heesterrozen - Minirozen - Klimrozen

Rozenmest NPK 7-5-12 + 4 MgO

Xardin Rozenmest is een organische meststof **speciaal** voor rozen en stimuleert daarbij het bodemleven. Hierdoor verbetert de structuur en komt er meer zuurstof in de bodem. Verder bevat rozenmest kali voor steviger blad en magnesium voor meer kleur. Voor het beste resultaat gebruiken in combinatie met Xardin Bodemactief. Met het gebruik van Xardin Rozenmest ontstaat een stevige, gedegen groeiende en rijk bloeiende roos. Dankzij de duurwerking van deze organische meststof hoeft u deze slechts 2 x per jaar te strooien.

Gebruiksaanwijzing:
Strooi 6 tot 8 kg per 100 m2 in april/mei en in juli. **In potten:**
4 gram per 1 liter onbemeste potgrond.

Xardin is een merk van Innogreen VOF
Hulsenboschstraat 6B | 4251 LR Werkendam (NL)
Tel. +31 (0)183 509796 | Fax +31 (0)183 509795|
M. 06 10597243 | info@innogreen.nl
www.innogreen.nl | www.xardin.nl

Bodemactief®

Unieke bodemverbeteraar met **micro-organismen**. In de bodem komen van nature diverse organismen voor. Deze organismen houden de gezonde bodemstructuur in stand. Ze veroorzaken holten en zorgen voor de afbraak van dood organisch materiaal. Daarnaast beschermen ze wortels tegen bodemziekten. **BodemActief®** bestaat uit micro-organismen en tevens voedingsstoffen voor deze micro-organismen o.a. bacteriën, schimmels, **Mycorrhizae** zeewier en gisten. De unieke samenstelling verrijkt het bodemleven waardoor de bodemstructuur en de beworteling verbeteren. Toe te passen bij aan- en verplant, bij slecht groeiende beplantingen en bij slecht drainerende bodem.

Gebruiksaanwijzing:
Strooi 10 kg per 100 m2 bij aan- of verplant en bij slechte bodem.
Strooi 5 kg per 100 m2 jaarlijks bij een slechte structuur.

De rozentuinen van Demen
gebruiken de producten van Xardin

Rozen van papier

Ik ontwerp en maak al jaren allerlei rozen, zoals de oude Engelse rozen, theerozen, open rozen enz. Daar maak ik dan decoraties van, vaak met brocante elementen.
Vooral de kleuren zijn erg mooi. Ik woon nu in Frankrijk en kom speciaal over naar Nederland om op 9 en 11 november workshops 'rozen maken' te geven in Amersfoort.

Voor meer informatie:
jvdvliet-wolhoff@wanadoo.fr of kijk op www.rozenvanpapier.jimdo.com

Janny van der Vliet

Bij de keuring in het Westbroekpark in augustus stond een aantal rozen in het proefveld er behoorlijk slecht bij; donkere paarszwarte vlekken op het blad en zelfs totaal afstervende jonge takken. Zo beroerd heb ik het nog nooit gezien en heb aan mijn medekeurder en goeroe Jan Thielen, werkzaam bij NAKtuinbouw gevraagd wat dit nu weer was. Hieronder volgt zijn uitleg.

Els de Krijger

Valse meeldauw in roos

Wetenschappelijke naam: ***Pseudoperonospora sparsa***

Valse meeldauw is een schimmelziekte die zich met name openbaart als de luchtvochtigheid hoog is met een lucht temperatuur van rond de 20° C. Vooral zichtbaar op jong blad en jonge scheuten. Het begint met paarsachtige tot zwarte vlekken op het blad. In tegenstelling tot echte meeldauw zit het schimmelpluis aan de onderkant van het blad. De vlekken worden steeds groter. Soms is het hele blad zwart, vaak verkleurt een gedeelte van het blad geel en valt af.

Op de stengels verschijnen bruinachtige, langgerekte vlekken. Soms enkele plekken, vaak over grote stengeldelen.

Bestrijden is zeer moeilijk. Het beste is er voor te zorgen dat het gewas snel kan opdrogen. Watergeven zoveel mogelijk onderdoor.
Aangetast blad en scheuten hygiënisch verwijderen.

Jan Thielen

Afscheid van Mariette Edelman als eindredacteur per 1 november 2017

In januari 2001 nam Mariette het stokje over van de toenmalige eindredacteur van het *Rozenbulletin*, Frans Wegman.
Hij ontving toen nog een volledig honorarium voor deze werkzaamheden. Mariette was op dat moment ook voorzitter van de Nederlandse Rozenvereniging en zette meteen een punt achter de uitbetaling aan haar als eindredacteur.
Aan haar zijde als redacteur stond de ongeëvenaarde en zeer professioneel schrijvende Beatrijs Arts met haar beroemde 'knipselmap'. In die tijd belandde ik ook in de redactie, waarom weet ik niet meer, want ik had en heb nog steeds een hekel aan schrijven, maar ik heb de foto's voor mijn rekening genomen. Mariette stond steeds in contact met de vormgever van de drukkerij voor de lay out en de correcties.

Eind 2003 kwam Ien Hempenius in de redactie en in 2014 ook Monique Nuijten. Door de jaren heen is ons *Rozenbulletin* een kwalitatief hoogwaardig blad geworden, gezien de reacties uit de andere landen aangesloten bij de World Federation of Rose Societies; helaas is niet iedereen in Nederland het daar mee eens.

Deze zomer heeft Mariette besloten haar taak als eindredacteur van het *Rozenbulletin* neer te leggen.
Wij zullen haar gaan missen, zeker gezien haar grote netwerk, ontstaan door haar professionele werkzaamheden voor het Westbroekpark.
Onze laatste bespreking onder leiding van Mariette – voor dit oktobernummer - hielden wij op zaterdag 14 oktober, zoals altijd bij mij thuis en ook zoals altijd besloten wij deze bijeenkomst met de lunch met gerookte zalm meegebracht uit Scheveningen door Mariette.

Ik voel mij een beetje ontheemd.

Els de Krijger, mede namens Ien en Monique

De redactie is verheugd dat de secretaris van de Nederlandse Rozenvereniging, Kitty Karis, bereid is per 1 november 2017 als interim eindredacteur aan de slag te gaan:

Let op: Nieuw mailadres eindredactie **eindredactie@rozenvereniging.nl** Tel. 0345502206 / 0653804428

Verder heten wij welkom een nieuw redactielid **Marnix Bakker** (mailadres: janneke.marnix@home.nl)
en gastredacteur: **Roger Willeghems** (mailadres: roger@willeghems.be)

Rozenbulletin

Periodieke uitgave van de Nederlandse Rozenvereniging en verschijnt 4 x per jaar

ISSN 1381-9933 KvK 40411460

Bestuur:
Voorzitter:
Dick (D.) Schenk
Tel. 0227 663236 / 06 53166684
dick.schenk@planet.nl

Vice-voorzitter:
vacature

Secretaris en ledenadministratie:
Kitty Karis, Tel: 0345502206 / 0653804428
secretaris@rozenvereniging.nl

Penningmeester:
Leny (H.P.) Franken-Nuijten
Tel. 06 81231845
penningmeester@rozenvereniging.nl

Bestuurslid:
Kees (C.) Mirande, Tel. 0637407376
corneliusmirande@gmail.com

Bestuurslid:
Hans Homburg, Tel. 0653266462
homburg.hans@planet.nl

Buitenlandse reizen:
Kees (C.) Mirande, Tel. 0637407376
corneliusmirande@gmail.com
Netty Verdouw, Tel. 015 2566568
nettyverdouw@live.nl

Excursiecommissie binnenland:
Rita Deenenkamp, Tel. 010 3005011
Koosje van de Giessen, Tel. 0183 630354

Postadres ledenadministratie
Kerkstraat 6, 4115 RV Asch

Postadres financiële administratie
Gareelweg 1, 4622 RS Bergen op Zoom

Lidmaatschap: € 30,-- per jaar
Buitenlandse leden: € 35,-- per jaar
ING Bank: NL90 INGB 0001 3452 45
BIC (Swift-code) INGBNL2A t.n.v.
Nederlandse Rozenvereniging, Rotterdam

Opzeggen van het lidmaatschap kan alleen schriftelijk voor 1 december, waarna het per 1 januari daaropvolgend ingaat.

Webmaster:
Monique Nuijten
Hans Homburg
webmaster@rozenvereniging.nl

PR-coördinatie:
Marga Verwer, Tel. 0164 613407
marga.verwer@ziggo.nl

Redactiecommissie Rozenbulletin:
Ien Hempenius Tel. 0343 562533
a.hempenius@inter.nl.net
Monique Nuijten Tel. 06 23358279
mon.nuijten@planet.nl
Marnix Bakker
janneke.marnix@home.nl
Gastredacteur: Roger Willeghems
roger@willeghems.be

Fotobewerking: Els de Krijger
elsdekrijger@hotmail.com

Eindredactie:
Kitty Karis Tel. 0345502206/ 0653804428
eindredactie@rozenvereniging.nl

www.rozenvereniging.nl

Die Seele der Rose ist ihr Duft!

Parfuma® Duftrosen

created by Kordes

VERFÜHRUNG DER SINNE!

BESTELLEN SIE JETZT DEN NEUEN KATALOG!

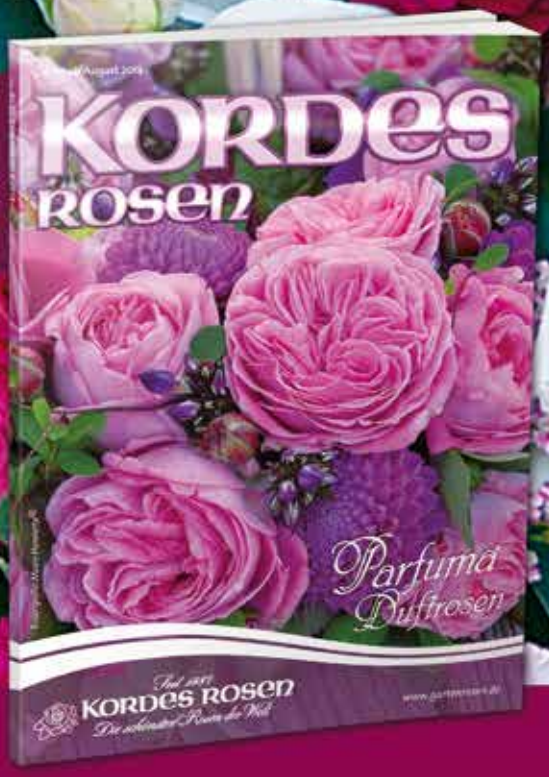

Seit 1887

W. KORDES' SÖHNE

Die schönsten Rosen der Welt

Rosenstrasse 54 · 25365 Klein Offenseth-Sparrieshoop
Telefon: 04121 - 48 70-0 · Telefax: 04121 - 8 47 45
E-Mail: info@kordes-rosen.com · www.gartenrosen.de